

MARTIN ŠRAJER / 5. 6. 2024

Česká animace v Annecy

Česká animace je již několik let mezinárodní. Tuzemské animované filmy se pravidelně objevují v programech předních zahraničních festivalů, na tamějších pitchingových fórech a workshopech i v katalogích významných sales společností. České animátorky Daria Kashcheeva a Diana Cam Van Nguyen byly vybrány do rezidenčních programů v Cannes. Sugestivní animok *Přes střepy*, zpracovávající reálnou zkušenost přeživší znásilnění, se dostal do užšího výběru studentských Oscarů i cen BAFTA (a byl v českých kinech k vidění v rámci pásma *FAMU Four*).

Málokteré odvětví české audiovizuální zkratky zažívá takový rozkvět jako animace. Její pozice na evropském trhu je možná stabilnější než domácí zázemí pro animovanou tvorbu, které plně nereflektuje jednak časovou a finanční náročnost animace, jednak množství talentovaných lidí. Pro absolventy a absolventky filmových škol v Praze, Písku a Zlíně bývá náročné získat stálou, adekvátně ohodnocenou pozici v oboru, natož najít kapacitu k dokončení autorského celovečerního filmu.

Obvykle jde o mnohaletý proces doprovázený komplikovaným sháněním peněz z mnoha lokálních i zahraničních zdrojů. Bez koprodukcí je prakticky nemožné natočit v Česku celovečerní animovaný snímek. Týmy stojící za *Tondou*, *Slávkou a kouzelným světlem* nebo *Životem k sežráním*, který bude letos soutěžit v Annecy, by mohly vyprávět.

Absenci stálé infrastruktury suplují soukromé produkční společnosti, jako je MAUR film. Ta bude mít na letošním festivalu v Annecy hned pět zástupců. První z nich, *Plevel*, natočila Pola Kazak, studentka Filmové akademie Miroslava Ondříčka v Písku. Výtvarně uhrančivé podobenství o strachu z neznámého a zahradách, o něž pečujeme tak úzkostlivě, s tak omezenou představou, kdo nebo co na ně patří, že nemůžou opravdu rozkvést, bylo již prezentováno v rámci studentské programu La Cinef na festivalu v Cannes.

Třináctiminutový film vznikl čtyři roky. Autorka si zvolila pracnou techniku olejomalby na skleněné desce, se kterou měla zkušenost díky spolupráci na koprodukčním filmu *Přes hranici*. Pro film sledující zahradníci bránící své záhony před rozrůstajícím se plevelem bylo namalováno okolo sedmi tisíc obrazů. Denně vznikly zhruba dvě vteřiny animace. Emotivní „mýtus o chaosu, který se snaží vniknout do uspořádaného a logického světa člověka“ podpořil i Státní fond kinematografie a Nadační fond FILMTALENT Zlín.

Do Annecy se letos vrátí Jan Saska, jehož černohumorná animovaná groteska *Happy End* byla na festivalu uvedena v roce 2016. Film o sérii velmi nešťastných událostí se zároveň dostal mezi desítku krátkých animovaných filmů usilujících o Oscara. Ve své novince *Hurikán*, kterou kromě MAUR filmu produkčně zaštitily společnosti z Francie, Slovenska a Bosny, Saska opět vypráví bravurně vypointovaný příběh jednoho smolného dne, resp. noci.

Černobílý film čerpá z autorových stejnojmenných komiksů, ale není jejich přímou adaptací. Přebírá z nich strukturu a hrdinu s prasečí hlavou. Ten se během své odyssey napříč vietnamskými večerkami a zaplivanými hernami snaží sehnat sud piva pro stánkačku, která ho okouzila. Překážky na cestě ho ale od happy endu stále víc vzdalují. Komiksově stylizovaný příběh s minimem dialogů je založen na rozvíjení nápadu, co všechno lze po setmění potkat a zažít na Žižkově. Ostrou atmosféru noční Prahy vedle fyzického humoru dokreslují i doprovodné písně od Pražského výběru nebo Půlnoci.

Film *Ahoj léto!* od Martina Smatany a Veroniky Zacharové je oproti *Hurikánovi* mnohem prosluněnější a barevnější. Taky se odehrává během letní dovolené na Francouzské riviéře, kde jedna obyčejná čtyřčlenná rodinka zažívá různé překerní situace. Ani pro Smatanu nejde o první účast v Annecy. V roce 2019 tam získal Cenu mladých diváků za svůj dojemný absolventský film *Pouštět draka*. Když tamtéž o rok později představoval *Ahoj léto!* coby projekt ve vývoji, získal cenu Open Workshop.

Rozverný snímek s francouzským šarmem a laskavou atmosférou komedií Jacquese Tatiho nápaditě kombinuje stop motion a 2D ručně kreslenou animaci. Ze sluchátek se stává podvozek letadla, z potápěčských ploutví sukně, rozvlněné moře je simulováno přes sebe vrstvenými ručníky. Svižný epizodický film má sice prostý námět, ale až do

konce nepřestává bavit a překvapovat záplavou originálních vizuálních gagů.

Váženějším tématem i zpracováním se vyznačuje autobiografický anidok *I Died in Irpin*, jehož autorkou je animátorka Anastasia Falileieva. Jde o subjektivní rekonstrukci útěku z ukrajinského města Irpiň, na které zaútočilo Rusko. Film natočený v koprodukcí Česka, Slovenska a Ukrajiny bude v Annecy uveden v sekci Perspectives. V ručně kreslených vzpomínkách prokládaných výstřižky autentických fotografií ožívá traumatizující schovávání se ve sklepě, strach z toho jít se vysprchovat, protože vzduchem lítají ruské rakety.

Z fragmentů vzpomínek je skládáno bezprostřední svědectví o dospívání v časech války, ze které je skoro nemožné vyváznout bez zranění. Ať už na těle, nebo na duši. Zánik stability a jistot, nenávratné rozrušení lidské psychiky a mezilidských vztahů, vystihuje i název filmu. Jeho rytmus a náladu dotváří vedle hudby Petra Marka i mimoobrazový komentář samotné autorky, pro kterou šlo o možnost „znovu zažít všechny své pocity a konečně je osvobodit“.

Soutěže krátkých filmů se letos v Annecy zúčastní i film *Free the Chickens* animátora Matúše Vizára, jehož absolventské *Pandy* byly na festivalu oceněny v roce 2013 (a zároveň byly vybrány do Cinéfondation v Cannes). Kreslený 2D film z produkce Tomáše Hrubého z české nutprodukce a Jakuba Viktorína ze slovenské nutprodukcie je environmentální satirou v křiklavých barvách. Vypráví o neúspěšném pokusu o záchranu slepic z průmyslového chovu a tragikomických následcích zpackané mise.

Vizár se kromě animace věnuje také ilustraci a karikaturám, čemuž odpovídá nadsazený styl jeho kraťasu. Zápletka vyvíjející se s divokostí a nepředvídatelností vlastní seriálům jako *Čas na dobrodružství* začíná coby groteskní heist film. Dynamiku akčních filmů, nebo spíš zběsilé parodie na ně, si zachovává i nadále. Zároveň ale vznáší složitější otázky ohledně spotřebitelské etiky nebo vztahu mezi lidmi a zvířaty, který bude vždy ze své podstaty asymetrický, založený na naší představě o tom, co je pro jiný živočišný druh správné.

Představenou pěticí krátkých filmů, potvrzující rozmanitost české animace z hlediska témat i zvolené techniky, v Annecy doplní ještě výše zmíněný anidok *Přes střepy* a koprodukční polsko-německo-český film *Joko*, který anotace představuje jako „groteskní vizí věčného vykořisťování a nadvlády člověka nad člověkem, plnou

absurdního humoru“.